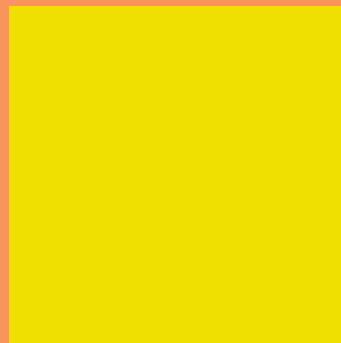

1

DE ONTMOETING MET DE ANDER:
OMGAAN MET DIVERSITEIT

OMGAAN MET DIVERSITEIT

1.1 EEN VERHAAL

Nadat een appartementsblok afbrandt, organiseert de nabijgelegen school een inzamelactie om de slachtoffers bij te staan. Aaron, een joodse jongen, weigert hulp aan te bieden. Het appartementsblok is een sociale woning die veel migranten huisvest. Zij zijn enkel verhuist om te profiteren, vindt hij, en verdienen daarom geen hulp.

Aarons reden om niet te helpen heeft met een eigenaardig Thoraverhaal te maken: de vernietiging van Sodom en Gomorra. Het afbranden van het appartementsblok is net als het afbranden van Sodom en Gomorra een straf van G-d. Levi, een joodse medestudent, twijfelt aan Aarons interpretatie. Samen worden ze in het verhaal gezogen, en moeten ze opzoek naar de betekenis van het verhaal.

Afbeelding 1.1.
De videoclip

1.2 DE ONDERGANG VAN SODOM EN GOMORRA

SAMENVATTING GENESIS 18-19

Het verhaal van de ondergang van Sodom en Gomorra speelt zich af in **Genesis 19**, maar eigenlijk begint het verhaal al eerder: in **Genesis 18**!

Dit verhaal vertelt hoe Abraham drie vreemdelingen tegenkomt, waaronder G-d Zich bevindt. Hij veert recht, springt naar hen toe, buigt, biedt alle comfort aan, wast de voeten, en bereidt samen met zijn vrouw Sara een uitgebreide maaltijd. De ontvangst van Abraham is erg royaal.

De Heer kreeg geruchten te horen dat de zustersteden Sodom en Gomorra kwaadaardig of onrechtvaardig zijn. Aangezien G-d instaat voor rechtvaardigheid, kan Hij niet onverschillig blijven. De steden moeten gecontroleerd worden. In het geval dat de steden inderdaad kwaadaardig blijken te zijn, worden ze met de grond gelijk gemaakt. Iedere inwoner moet er dan aan geloven. G-d besluit dit plan mee te delen aan instead of 'met' Abraham.

Abraham wijst G-d op een probleem: Zijn plan om de onrechtvaardigen te straffen, is zelf onrechtvaardig. "Abraham ging dichterbij hem toe en vroeg: 'Wilt u dan behalve de schuldigen ook de onschuldigen het leven benemen?'" (Gen. 18:23) Na Abrahams tussenkomst komen hij en de Heer samen tot een nieuwe conclusie: de stad wordt gespaard indien er tien rechtvaardigen te vinden zijn.

Even later komen twee engelen aan in de stad Sodom. Daar worden ze gastvrij ontvangen door Lot, de neef van Abraham. De tekst suggereert dat het dezelfde twee engelen zijn die eerder ook te gast waren bij Abraham. Na hun aankomst is er al vlug een gewelddadig voorval: de inwoners van Sodom komen kloppen op Lots deur en eisen de twee gasten op. Ze stellen zich gewelddadig op en willen duidelijk de engelen kwaad doen.

De engelen verblinden de inwoners van Sodom zodat ze het huis niet meer kunnen vinden. Nadien besluiten ze de stad te vernietigen. De kwaadaardigheid van Sodom is immers bewezen. Lot en zijn familie mogen ontsnappen naar een nabijgelegen stad.

1.3. INTERPRETATIE VAN HET VERHAAL

1.3.1 GASTVRIJHEID – HET OPKOMEN VOOR DE ANDER

OPDRACHT. Lees de twee teksten uit Gen. 18 en 19 en beantwoord de vragen.

Gen 18:

[1] De HEER verscheen opnieuw aan Abraham, bij de eiken van Mamre. Op het heetst van de dag zat Abraham in de ingang van zijn tent. [2] Toen hij opkeek, zag hij even verderop plotseling drie mannen staan. Onmiddellijk snelde hij de tent uit, naar hen toe. Hij boog diep [3] en zei: 'Heer, wees toch zo goed uw dienaar niet voorbij te gaan. [4] Ik zal wat water voor u laten halen zodat u uw voeten kunt wassen, maak het u hier onder de boom intussen gemakkelijk. [5] Ik zal u ook iets te eten brengen, zodat u weer op krachten kunt komen voordat u verdergaat. Daarvoor bent u immers bij uw dienaar langsgekomen?' Zij antwoordden: 'Wij nemen uw uitnodiging graag aan.'

[6] Abraham haastte zich naar de tent, naar Sara.. 'Vlug,' zei hij, 'drie schepel fijn meel! Maak deeg en bak brood.' [7] Daarna snelde hij naar de kudde, zocht een mooi kalf uit dat er mals uitzag, en gaf dat aan een knecht, die het onmiddellijk klaarmaakte. [8] Hij haalde boter en melk, nam het gebraden kalf en zette alles aan zijn gasten voor. Terwijl zij aten, bleef hij ben hen staan onder de boom.

Gen 19:

[1] De twee engelen kwamen 's avonds in Sodom aan. Lot zat juist in de stadspoort. Zodra hij hen zag stond hij op, ging hun tegemoet en boog zich diep voor hen neer. [2] 'Heren,' zei hij, 'komt u toch mee. Het huis van uw dienaar staat voor u open; overnacht daar en was er uw voeten. Dan kunt u morgenvroeg uw weg vervolgen.' 'Nee, dank u,' antwoordden ze, 'we overnachten wel op het plein.' [3] Omdat hij echter sterk bleef aandringen, gingen ze met hem mee naar zijn huis. Daar maakte hij een maaltijd voor hen klaar; hij bakte brood en ze aten bij hem.

- Vergelijk hoe Lot en Abraham omgaan met vreemdelingen. Zijn er verschillen?

- Op welke manier zijn jij en je familie gastvrij? Welke gebruiken hebben jullie voor het ontvangen van gasten?

- Denk je dat er tegenwoordig mensen zijn die nood hebben aan een gastvrije ontvangst? Waarom wel/niet?

- Denk je dat er vandaag de dag nog steeds de plicht is om een gastvrije ontvangst te bieden aan vreemdelingen? Waarom wel/niet?

 Het verhaal geeft een belangrijke les in gastvrijheid. Abraham en Lot ontvangen absolute vreemdelingen in hun midden, en staan in voor hun bescherming. Lot verzet zich zelfs tegen de inwoners van Sodom. **Het gaat hier niet om de gastvrijheid die vrienden ontvangt voor een gezellig avondmaal, maar de gastvrijheid die opkomt voor de vreemde ander.** Lot en zijn familie worden voor dit soort gastvrijheid beloond en mogen ontsnappen aan de vernietiging van Sodom.

1.3.2 ABRAHAM'S GOTSPE

OPDRACHT. Lees de tekst uit Gen. 18 met het gesprek tussen Abraham en de Heer. Beantwoord nadien de vragen.

[23] Abraham ging dichterbij hem toe en vroeg: 'Wilt u dan behalve de schuldigen ook de onschuldigen het leven benemen?' [24] Misschien dat er in die stad vijftig onschuldigen zijn. Zou u die dan ook uit het leven wegrukken en niet de hele stad vergeving schenken omwille van die vijftig onschuldige inwoners? [25] Zoiets kunt u toch niet doen, hen samen met de schuldigen laten omkomen! Dan zouden schuldigen en onschuldigen over één kam worden geschoren. Dat kunt u toch niet doen! Hij die rechter is over de hele aarde moet toch rechtvaardig handelen?' [26] De HEER antwoordde: 'Als ik in Sodom vijftig onschuldigen aantref, zal ik omwille van hen de hele stad vergeving schenken.' [27] Hierop zei Abraham: 'Nu ik eenmaal zo vrij ben geweest de Heer aan te spreken, hoewel ik niets dan stof ben: [28] stel dat er aan die vijftig onschuldigen vijf ontbreken, zou u dan toch vanwege die vijf de hele stad verwoesten?' 'Nee,' antwoordde hij, 'ik zal haar niet verwoesten als ik er vijftien aantref.' [29] Opnieuw sprak Abraham hem aan: 'Stel dat er maar veertig zijn.' 'Dan zal ik het niet doen omwille van die veertig.' [30] Toen zei hij: 'Ik hoop dat u niet kwaad wordt, Heer, wanneer ik het waag door te gaan: stel dat er maar dertig zijn.' 'Ik zal het niet doen als ik er dertig aantref.' [31] Hierop zei hij: 'Ik ben zo vrij de Heer opnieuw aan te spreken: stel dat er maar twintig zijn.' 'Dan zal ik de stad niet verwoesten omwille van die twintig.' [32] Abraham zei: 'Ik hoop dat u niet kwaad wordt, Heer, wanneer ik het nog één keer waag iets te zeggen: stel dat er maar tien zijn.' 'Dan zal ik haar niet verwoesten omwille van die tien.'

[33] Zodra de Heer zijn gesprek met Abraham had beëindigd, ging hij weg. En Abraham keerde terug naar de plaats waar hij woonde.

- Hoe zou je de houding van Abraham omschrijven? Arrogant, nederig...?

- Omschrijf Abrahams tussenkomst in je eigen woorden. Wat wil hij juist van G-d bekomen??

- Juist of fout. Abraham stelt aan G-d een compromis voor.

- Abraham herinnert G-d eraan dat een plan om de schuldigen te treffen, ook onschuldige slachtoffers kan maken. Kan je dit associëren aan hedendaagse gebeurtenissen of fenomenen?

- G-d verandert door Abrahams tussenkomst Zijn plan. Verander jij gemakkelijk van mening?

 Abraham stelt G-ds plan kritisch in vraag. Deze ondervraging past binnen de **traditie van de gotspe**, de kritische openhartigheid die roept tot G-d, tegen G-d, en in naam van G-ds schepping en verbond. Het gaat om een soort vrijmoedige oprechtheid waarmee een jood, als volwaardige partner van het verbond, met de andere partner, G-d, in discussie treedt.

1.3.3 ONZE OMGEVING

Lots gastvrije ontvangst is minder uitgebreid dan die van Abraham. Bovendien offert Lot zijn dochters aan de gewelddadige inwoners van Sodom. Zijn doel is zijn twee gasten te beschermen, maar deze passage blijft choquerend voor hedendaagse lezers. Sommige commentatoren zijn daarom van mening dat Lot een minder goedaardig personage is dan initieel blijkt. Het verschil tussen Lot en Abraham kan te maken hebben met de locatie waarin ze zich bevinden. Lot woont in de stad Sodom; Abraham woont nabij Mamre, in een tent in de woestijn. **Het verhaal leert ons dus iets over de interactie tussen mens en omgeving. Onze omgeving beïnvloedt ons gedrag!** Lot staat dus niet helemaal los van de kwaadaardigheid van de inwoners van de stad Sodom.

OPDRACHT. Beantwoord de volgende vragen over de relatie tussen onze omgeving en ons gedrag.

- Vind jij dat je je soms in een cultuur (omgeving) bevindt die de armen, zwakkeren, kwetsbaren niet goed beschermt? Waarom wel/niet?

- Tot in hoeverre zijn omgevingsfactoren bepalend voor ons gedrag? Met andere woorden, wat stuurt ons gedrag meer volgens jou: persoonlijkheid of omgevingsfactoren?

1.3.4 DE KWAADAARDIGHEID VAN SODOM EN GOMORRA

Na het voorval bij Lots thuis – waar de dorpelingen met kwaadaardige intenties de twee engelen opeisen – besluit G-d de stad te vernietigen. Er waren geen tien rechtvaardigen te vinden. Maar het verhaal is niet helemaal duidelijk over **wat nu juist de zonden van Sodom en Gomorra** zijn. In de Tenach zijn er meerdere passages die de zustersteden en hun kwaadaardigheid vermelden. Deze passages kunnen een indicatie geven voor welke zonden de zustersteden uiteindelijk moeten boeten.

OPDRACHT. Lees de drie passages en beantwoord nadien de vragen.

1.3.5 EZECHIËL 16:49-50

[49] Terwijl zij zich toch, omdat ze genoeg te eten hadden en onbezorgd van hun rust konden genieten, hoogmoedig gedroegen en niets deden voor de armen en de machtelozen.

[50] Ze verhieven zich boven de anderen, wat ze deden vond ik gruwelijk. Ik zag het en heb hen weggevaagd.

1.3.6 JEREMIA 23:14

Bij Jeruzalems profeten zie ik gruwelijke dingen:

Overspel! Leugen op leugen!

Zij steunen de boosdoeners,

Zodat die niet breken met hun kwalijke praktijken.

Iedereen is even slecht geworden

Als de inwoners van Sodom en Gomorra

1.3.7 AMOS 4, 11

[1] Vrouwen, luister naar deze woorden! Jullie zijn als vette koeien die de berg van Samaria kaalgrazen: jullie onderdrukken de zakken, mishandelen de armen en zeggen tegen je man: 'Breng on iets te drinken!'

[11] Ik vernietigde jullie, zoals ik Sodom en Gomorra vernietigd heb; jullie werden als een stuk zwartgeblakerd hout dat uit de vlammen is weggerukt: maar jullie zijn niet naar mij teruggekeerd – spreekt de HEER.

- Probeer de drie passages zo precies mogelijk samen te vatten. Hoe beschrijven ze de zonden van Sodom en Gomorra?

- Komen de zaken die de drie passages beschrijven volgens jou nog steeds voor?

- Wat zou nog een hedendaagse "zonde van Sodom en Gomorra" kunnen zijn?

Afbeelding 1.2
De videoclip

1.4 WOORDENLIJST

Gotspe

Gotspe, of **chutzpah**, is een moeilijke te omschrijven begrip. De betekenis van dit zelfstandig naamwoord ligt ergens tussen het meer extreme 'brutaliteit' en het meer gematigde 'onbehoorlijkheid'. Iemand met gotspe durft dus nogal 'gewaagde' dingen te doen. Zo kunnen we ook Abrahams tussenkomst omschrijven.

Het woord komt van het Jiddisch, dat op zijn beurt van het Hebreeuws komt. In het Jiddisch heeft het eerder een negatieve connotatie, zoals 'onbeschoftheid' of 'arrogantie', maar niet per se in de andere talen! Binnen het jodendom heeft gotspe de betekenis van een kritische, maar oprechte discussie tussen de twee partners van het verbond: G-d en een jood. De jood roept tot G-d, tegen G-d, en in naam van G-ds schepping en verbond.

Naast Abraham vormt ook Moses een voorbeeld. In Exodus 32:11 is Moses op de berg Sinai, wanneer G-d hem meedeelt dat het joodse volk onder aan de berg een kalf vereert. Dat gaat in tegen een van de Tien Geboden, dus wil de Heer hen allen vernietigen en met Moses opnieuw beginnen. Moses gaat daarop in discussie met de Heer, net zoals Abraham doet in Genesis 18, en de Heer wijkt af van Zijn plan. Moses en Abraham hebben dus allebei gotspe!

Rechtvaardigheid

Rechtvaardigheid heeft meerdere betekenissen. Ten eerste is rechtvaardigheid een legaal begrip. Wat in overeenstemming is met het recht, is rechtvaardig. Ten tweede is rechtvaardigheid ook een moreel begrip. Rechtvaardig handelen is 'juist' handelen, in overeenstemming met wat 'goed' of 'correct' is. Rechtvaardigheid vergt ook oefening: niemand doet van nature altijd het juiste of het goede. Dat idee komen we vaak tegen in de Tenach!

Afbeelding 1.3
Bron: © Sergign /
Adobe Stock

1.5 TRANSCRIPT VAN DE VIDEO

1 INT KLASLOKAAL DAG

De scène opent in een klaslokaal. De laatste schoolbel gaat. De kinderen beginnen in te pakken.

Leraar: Ik wil jullie nog iets zeggen vooraleer jullie vertrekken. Zoals jullie weten, was er een brand in een van de appartementsblokken in onze stad. De school heeft besloten een inzamelingsactie te organiseren om de arme gezinnen die daar wonen te helpen. Probeer voor volgende maandag wat oude kleren en andere dingen mee te nemen. Ik weet zeker dat ze dat heel erg zullen waarderen!

Aaron (mompelt in zichzelf): Ja, vast.

De kinderen pakken hun schooltassen en lopen naar buiten.

2 INT COMPUTER DAG

We zien Aaron achter zijn computer zitten. Hij krijgt een belverzoek van zijn vriend Levi. Hij accepteert het verzoek en er opent zich een videoschermgesprek.

Levi: Hey, hoe gaat het?

Aaron: Hey, met mij alles goed, en met jou?

Levi: Ook goed. Heb je al wat spullen gevonden om te doneren?

Aaron: Nee, en ik ben niet echt van plan om te doneren.

Levi: Waarom niet? Je weet toch ze hun huis en veel van hun spullen kwijt zijn?

Aaron: Het is niet echt hun huis, toch? We laten ze daar gewoon bijna gratis wonen.

Levi Omdat ze hulp nodig hebben...

Aaron: Ze hebben geen hulp nodig. Ik hoorde mijn ouders laatst over hen praten. De mensen die in die appartementen wonen zijn economische immigranten.

Ze zijn hier voor goedkope huisvesting en een groter salaris, zonder zelf iets bij te dragen. Het is bijna stelen. En nu moet ik ze ook nog mijn spullen geven? Ik vind van niet. Waarom gaan ze niet gewoon terug naar waar ze vandaan komen?

Levi: Wow, denk je niet dat dat een beetje hard is? Als mensen in nood zijn, is het onze plicht als Joden om rechtvaardig te zijn en hen te helpen.

Aaron: Niet per se. En ik hoef niet persoonlijk met ze te praten om ze te kennen. Je kunt zien hoe ze op straat zijn. Ze zijn anders en gemeen. Er is een verhaal in de Thora dat hier letterlijk over gaat. En in dat geval vernietigde Hashem de slechte mensen. Het is het verhaal van Sodom en Gomorra.

Levi: Dat verhaal ken ik! Uit het boek Genesis, toch? Maar is het niet -

Plotseling verschijnt er een mysterieus bericht op het scherm. Er staat: SODOM EN GOMORRA: EEN VERHAAL. Er is een accepteer en weiger optie. Aaron en Levi zijn allebei verbaasd.

Levi: Wat is dit?

Aaron: Geen idee... Er staat dat het een uitnodiging is voor het verhaal van Sodom en Gomorra... We hadden het hier net over! Best eng...

Levi: Computers zijn nogal geavanceerd. Denk je dat we het moeten accepteren?

Aaron: Tuurlijk, waarom niet?

Aaron en Levi klikken allebei op 'accepteren'. Het scherm explodeert in een caleidoscoop. Een voice-over verwelkomt hen in het verhaal. Beiden zijn nogal verbaasd.

Voice-over: Beste virtuele reizigers! Welkom bij de Tenach: internet editie! U heeft gekozen voor het verhaal van Sodom en Gomorra. Riemen vast.

3 EXT SODOM AVOND

Het scherm verandert abrupt in een virtuele realiteit. De scène opent zich op de stad Sodom. We zien een ouder uitziende man bij de stadspoort zitten.

Voice-over: Hashem kreeg te horen dat de inwoners van Sodom en Gomorra slechte dingen deden. Om te zien of dit waar was, stuurde Hij twee engelen. "Zij kwamen 's avonds in Sodom aan. Lot zat op het plein bij de stadspoort. Toen hij de mannen zag, ging hij naar ze toe. Hij maakte een diepe buiging, en hij zei: 'Komt u toch met mij mee, heren. U kunt in mijn huis uw voeten wassen en blijven slapen.'"

Levi: Dat is Lot, Abrahams neef!

4 EXT LOT'S HUIS NACHT

Lot zit samen met zijn vrouw en twee dochters in het huis als een menigte boze mannen op hun deur komt kloppen.

Aaron: Ik denk dat dat de mensen van Sodom zijn...

Voice-over: De mensen van Sodom schreeuwden: "Waar zijn die mannen die bij je logeren? Stuur ze naar buiten. Lot was zo bang dat ze zijn bezoekers iets zouden aandoen, dat hij zelfs zijn twee dochters aanbood in de plaats. "Die zal ik bij jullie brengen. Doe met hen wat je wilt, maar doe deze mannen niets. Zij zijn mijn gasten. Ik moet hen beschermen." Maar de menigte trok zich er niets van aan. "Ga opzij! Jij bent maar een vreemde in onze stad. Dus jij hebt niets over ons te zeggen. Wacht maar, jij zult er ook van lusten!"

Levi: Ik wist niet dat dit verhaal zo gewelddadig was...

Voice-over: 'Maar de gasten van Lot trokken hem naar binnen en deden de deur op slot. Ze zorgden ervoor dat de mannen buiten opeens blind werden. Ze konden niet eens meer de deur van het huis vinden.'

De twee engelen zeiden tegen Lot: "Ga met je hele familie weg uit de stad. De Heer heeft veel verschrikkelijke dingen gehoord over deze stad. Daarom heeft hij ons gestuurd om de stad te verwoesten." Lot besloot te vluchten naar een klein, nabijgelegen dorp.

5 EXTRA SODOM DAG

We zien Lot en zijn familie snel de stad verlaten.

Voice-over: Lot kwam in Soar aan toen de zon opging. Toen liet de Heer vuur uit de hemel neerkomen op Sodom en Gomorra.

Tijdens deze vertelling begint het vuur te regenen, totdat de hele stad in vlammen is opgegaan. Na een explosie kijken Aaron en Levi naar een zwart scherm.

Aaron: Dus, het verhaal eindigt gewoon zo? Dat is verwarrend.

Voice-over: Mag ik je een vraag stellen?

Aaron: Oh... Um, ja, zeker?

Voice-over: Wat was precies de zonde van Sodom en Gomorra?

Aaron: Ik weet het niet... Onvriendelijkheid? Geweld?

Voice-over: Dat zijn goede suggesties. Verschillende mensen hebben het verhaal op verschillende manieren begrepen. Sommigen denken dat de zonde van Sodom en Gomorra ongastvrijheid was, of wreedheid om buitenstaanders weg te houden, of mishandeling van de armen, onrechtvaardigheid, egoïsme, ... Klinkt één van deze dingen bekend?

Aaron: Wacht, wat bedoel je? Doe ik die dingen?

De voice-over zwijgt.

Aaron: Ik weet het niet, misschien moet ik dit allemaal nog eens overdenken... Wie bent u, als ik vragen mag?

Voice-over: Oh, ik ben gewoon het verhaal, dat je deze vraag stelt.

Het virtual-reality scherm sluit abrupt. Levi en Aaron gaan terug naar hun videogesprek.

Levi: Dus, uhhh...

Aaron: Je hoeft niets te zeggen. Kunnen we afspreken? Ik heb een idee.

5 INT KLASLOKAAL DAG

Aaron en Levi zitten naast elkaar in de klas. Vooraan in de klas staan een heleboel dozen op elkaar gestapeld.

Leraar: Iedereen bedankt voor het doneren van zoveel spullen! En een speciaal applaus voor Aaron en Levi, die echt hun steentje hebben bijgedragen! Ik weet zeker dat die arme gezinnen dit heel erg zullen waarderen.

Aaron (mompelend in zichzelf; oprecht): Ik hoop dat ze dat doen.

1.6 BIBLIOGRAFIE

Anckaert, Luc, Burggraeve, Roger, van Coillie, Geert. *Abraham en Oddyseus: over belofte, nostalgie en geweld*. Scherpenheuvel-Zichem: Uitgeverij Averbode, 2013.

Carden, Michael. "Genesis/Bereshit." In Guest, Deryn. *The Queer Bible Commentary*. Edited by Robert E Goss and Mona West. London: SCM Press, 2006. 21-60.

De Nieuwe Bijbelvertaling. Haarlem: Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap, 2019.

Levenson, Jon D. *Inheriting Abraham: The Legacy of the Patriarch in Judaism, Christianity, and Islam*. New Jersey: Princeton University Press, 2012.

Loader, James Alfred. *A tale of two cities: Sodom and Gomorrah in the Old Testament, early Jewish and early Christian traditions*. Leuven: Peeters Publishers, 1990. 28.

KU LEUVEN

Prof. Dr. Luc Anckaert (1962) behaalde een diploma in filosofie en theologie aan de KU Leuven. Hij publiceerde boeken en artikelen over Rosenzweig, Levinas, Kafka, V. Grossman en Bijbelse verhalen, maar ook over biomedische onderwerpen. Zijn boek Een kritiek van het oneindige. Rosenzweig en Levinas ontving een gouden medaille van de Teylers Stichting. Hij doceert Joodse filosofie aan de KU Leuven.

Pierre Costalunga (Luik, 1997) is wetenschappelijk onderzoeker aan het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte, KU Leuven, België. Costalunga studeerde af aan de KU Leuven (België) met een bachelor- en masterdiploma in filosofie. Hij maakt deel uit van het centrum voor onderzoek in politieke filosofie en ethiek (RIPPLE).

EDUC8 Consortium

Dit boek is gefinancierd door het Fonds voor interne veiligheid - Politie van de Europese Unie.

